

Csecsemő kelengyét és vászon árúkat, cégünknel vehet bizalommal, kérje **Pollák Testvérek**nél. Széchenyi-tér 17. Csekonics-utca 6. Unió tag. Kalász tag.

ki, hogy ez mennyi hasznot hajt nem a városnak, de a birkatulajdonosoknak. A város ugyanis mindössze 1300 pengő körüli hasznot lát az egész területből. A birka pedig igen jól fizet. Egy pengő 20 fillérbe kerül az évi fűbér s a birka gyapjával, sajtjával, turójával búsán jövedelmez. Reámutattam arra, hogy nem egy Fehértó-körűli gazda bizott föl dugszagdagra a semmirevaló Fehértó zsirján a régi világban bérbeadott halászhátból és a jószágtartásból. Maga a város láthatta a háboru után, hogy mit képes teremni a Fehértó. Egyik évben tisztán a vadhalakból, anélkül, hogy oda egyetlen egy ivadékhalat is bocsátottak és egyetlen egy szem kukoricát is fölelettek volna, 2400 mázsa halat termelt, amelyet mint olesó néptáplálékot mértek ki. Ma sem kellene mást, csak ezt az ősi állapotban lévő tavat pár évig viz alatt tartani. Termelne az megint halat. Dehát ez az életrevaló terv megbukik megint a legeltetés kérdésén, mintahogyan ezen bukott meg az újabb halastó létesítésének terve is.

A józan észnek furcsán hangzik a tavi legeltetés. Fából vaskarikának tűnik föl. Ez csak azóta van így, amióta a mesterséges halastóval létesített tisztai csatornán keresztül a tavat megölhetik a vízleeresztéssel. Az évezredek vízi vegetációt lelegeltethetik nemtörődve azzal, hogy a vízi növény viz nélkül évek alatt megsemmisül és akkor kopárság marad a helyén. Meg kellene elégedni a legeltetőknek azzal a széli területtel, amelyet a vizeletelés előtt időben is használhattak. Pár év előtt megtörtént az a példátlan eset, hogy a gazdák legeltetésre megkapták az egész tavat és a Fehértó évszázados kelő nádját pusztították.

Van itt azonban egy másik kérdés is, amelybe fele kellene szólnia elsősorban a város érdekét védő gazdasági ügyosztálynak, esetleg a gazdasági felügyelőnek is. E terület az évtizedekkel ezelőtt megállapított fehértói legeltetési szabályrendelet értelmében ugyszólván egész évben gazdasági kizsárolás alatt van. Minden legelőnek novemberből május elejéig pihennie kell. Különösen az olyan legelőnek, amelyet birkák legelnek, mert ez pusztítja legjobban a legelőt. Ezen hasított körme, mélyen belévig a nedves talajba és a növényzet gyökerét roncsolja, szaggatja széjjel. A birka a növényzetet gyökeréig lelegeli. A Fehértó ezen a pihentetési idő (horribile dictu) két hét, március 1-től József-napig. Hogyan legyen tehát itt legelő, ha ezen a területen a jószág egész évben rajta van és kis csirájában csipi le a takarmányt, mielőtt abból még bokrosodás s így jó legelő fejlődne. Ilyképpen tehát igazi legelő a fehértóból sohasem lehet. Ezen kell igen sürgősen változtatni.

A város hatóságának bele kell szólnia abba is, hogy mennyi állatot váltanak ki a legelőre. A szegedi Fertőre 100 holdra 700 darab birkát enged kiváltani a város, míg a fehértói 1700 holdra 1300 darabot. Így azután élelem híján a fertői fertői birkák is a Fehértóvat pusztítják. Nem szabadna megengedni, hogy idegen területről hozzák a birkákat ide. A környező helyeken ugyanis kétszeres és még több a birka után a fűbér. Föl kell tehát emelni a szegedi fűbért is. A város érdeke ezt kívánja!

El kellett mondanom a legeltetésről ezeket, hogy tisztában legyenek azzal, hogy a gazdák egyéni érdekből miért forszirozzák állandóan a korlátlan szabad legeltetést és miért követelik a folytonos vízleeresztést. Folytonosan deputációznak. Azzal érvelnek, hogy „éhen döglének“ a birkák, amidőn ebben az esős tavaszban mindenütt gyönyörűen kizöldült a legelő és évek óta nem volt ilyen kedvező a legeltetés, mint ezidén.

Célt is értek. A város polgármestere ugyanis 1939 május 23-án elrendelte, hogy a védettség megszűnik, mert a természet védelméről szóló 1935. évi IV. tc. 218. §-a úgy intézkedik, hogy a védetté nyilvánításhoz a miniszterium jóváhagyása szükséges. Már pedig ez nem történt meg, mert a jóváhagyás végett való föltérjesztés is elmaradt.

A város polgármestere kérésemre a védettségi időt meghosszabbította 6 héttel, addig, amíg a madárfiókák szárnyra nem kelnek. Ez a rendelkezés sokezer ritka madárfiókat mentett meg a pusztulástól.

Amilyen megnyugvással vette a közvélemény a polgármesternek a madárvilág megmentése érdekében olyan nyitott kérdés marad: hogy mi lesz ezek után a további védettséggel? A polgármester a gazdák kívánságára száz holdnak a védettségét javasolja. Aki ismeri a vad vízimadarak életét, az tudja, hogy ilyen kis területen vízimadárvédelemről szó sem lehet, mert ilyen kis területen a félnék vízimadár meg sem telepedik, ha a széli részeket a legeltetéssel folyton zaklatják. Egyebekben is ez a tónak a legmélyebb, csaknem állandóan vízzel borított területe, ahol vízimadár fészkelni sem tud, mert tudvalévő, hogy azok a madarak is, amelyek életüket a nyílt vizeken töltik, fészkelni a szárazra mennek.

A természetvédelmi tanács az elmúlt évben alakult. Annak a javaslatára alapján kell döntenie

a miniszternek. A döntés különösen ott fontos, ahol a védettség, kisajátítás stb. után magántulajdon érdekeket sért. A várost itt semmi károsodás nem éri. A védettség megszüntetése nem lehet a város érdeke, hiszen ez hazafias nemzeti érdek! Saját földjén mindenki védheti a természetet, s ha valaki ezt kifogásolja, élt volna fellebbezéssel a törvényhatósági határozat ellen. Mi lenne akkor, ha a törvényhatósági határozat értelmében az egész Fehértó területére ki terjesztették volna a védettséget, vagy esetleg a város érdekét parancsolóan kívánatosá tevő halastó létesítése kezdődne e területen? Talán bizony a legeltetés ezt is megtiltaná?

Nem irigyelem a birkatenyésztés nagy hasznát a gazdától. Azt sem, hogy a valamikor túrelmi jogon a területre engedett szegény juhászok ma már 60-80 darabot számláló birkás gazdáká nőtték ki magukat. Lássák azonban be azt, hogy az egyéni haszon fölött van városi érdek is és ezek fölött pedig még magasabban áll a nemzeti tudományos érdek.

„SIDAC” befőzőhártya
kék fasokban, tökéletes, megbízható, olcsó
Vezérképviselő: **Huszár Lajos**, Budapest, VII., Klauzál-t. 6. Tel.: 141-636

Magyar történelmi és irodalmi emlékek egy szlovákiai múzeumban

Sándor Móric lóhátról billiárdozott Pöstyénben - Rendkívül gazdag a múzeum Rákóczi-anyaga

Pöstyén, június 3. A bécsi döntés után a híres kassai és komáromi múzeum is Magyarországhoz került vissza, úgyhogy a mai Szlovákia szempontjából a pöstyéni és rózsahégyi múzeumok lényegesen emelkedtek kulturális jelentőségükben. A pöstyéni múzeum, amely alig tízéves múltra tekinthet vissza, ma már külföldön is ismeretes. A múzeumban megtalálhatók az őskor és a történelmi korszakok gyűjteményének sokasága mellett a legkülönfélébb történelmi dokumentumok, amelyek közül a legértékesebb a Rákóczi-korszak és a 48-as szabadságharc emlékei. A történelmi emlékek között láthatók Kossuth Lajos és Görgey Artur eredeti fölhívása magyar, szlovák és német nyelven, Schlick tábornok parancsa Turóc-megyében, az a falragasz, amelyen 1848. április 29-én ostromállapotot hirdettek Pozsonyban, Görgey Artur kétkötetes munkája, amelyet a pöstyéni könyvtárnak ajándékozott, amikor 1890-ben itt üdült. A történelmi emlékek gazdag sorában ott látjuk még a temesvári vár kürtjét a XVIII-ik század elejéről és Felsőmagyarország katonai térképét. Rengeteg a Nagy Fejedelem és általában a Rákócziak idejéből származó eredeti emléktárgy. Itt van a fejedelem egyik tisztjének kardja 1710-ből és egy Rákóczi-puska Ocskóról, Ocskay brigadéros szülőfalujából. Számos pénzdarabon olvashatjuk a büszke feliratot: „Pro libertate”. Van itt egy könyv 1793-ból, amely az utolsó fejedelmi sarj: Rákóczi József életét írja le. A múzeum egyik asztala tele van II. Rákóczi Ferenc eredeti leveleivel. Közük van az is, amelyet az elvesztett nyitrai ütközet után 1704. december 7-én intézett Nyitra város lakosaihoz.

Vezéréinek írásai közül is itt van a legtöbb. Az egyikben Forgách Simon azt írja 1706-ban Ocskay brigadérosnak, hogy szigorúan megkezdje Trencsén bombázását, egy másik Forgách-levele Albert Sándor alispánhoz szól Pöstyénbe s ebben Forgách Simon nemesek és katonák sürgős küldését parancsolja meg.

Azután Ocskay kézírása: jelentés, amelyet

1706. június 5-én küldött a fejedelemnek.

A magyar vonatkozású emlékek közül még említésre méltó Mátyás királynak és feleségének, továbbá Bethlen Gábornak, a palatinus Illésházy Istvánnak, Pázmány Péternek, Thurzó Györgynek és Báthory Erzsébetnek egykori portréi; a beckői, nyitrai, lipótvári és nagyszombati várakról készült rézmetszetek, melyek a XVII-ik századból származnak. Egy allegorikus képen látható, amint Pázmány Péter Pöstyénben a rekatozizált Erdődyeket megáldja.

Igen érdekesek a Báthory Erzsébetre vonatkozó emléktárgyak, amelyek a nagy pörre emlékeztetnek; amelyet Thurzó nádor indított meg a csodaszép főúri asszony ellen, aki szépsége megőrzése végett fiatal pöstyéni és trencsényi parasztlányok vérében fürdött.

Csak Máté egykori arcképén kívül még sok igen érdekes színes metszet gazdagítja a múzeumot; ezek a metszetek Sztrečno várát, Luká várát, Rózsahégyet, Beckó várát, Csejtét, a legendás várkutató, a szerelem kutját, a nyitrai Zobor-hegyet ábrázolják. Rendkívül értékes Gvadányi József satirikus versének kézírata, amelyet 1787-ben „Pöstyéni fürdés” címen írt. Érdekes Bél Mátyásnak, a nagy magyar történetírónak 1742-ben Pöstyénről adott leírása. A híres magyar urlovasnak: Sándor Móric grófnak legendás bravurjait ábrázoló képek közül érdekes az a jelenet, amikor 1840-ben Pyrrhus nevű lován ülve nyer meg a pöstyéni kurszalomban egy billiárdpartit.

Érdekes emlékek, látnivalók ezek az elmúlt korszakok dicső és szomorú napjából. Nagy szeretettel gyűjtötte össze ezeket a dokumentumokat, relikviákat Winter Imre fürdőigazgató, a pöstyéni múzeum alapítója. Sok-sok száz külföldi nézi meg az értékes gyűjteményeket évente és visszatér a híret a pöstyéni fürdőmúzeumnak, amely ma Szlovákia egyik legnagyobb és legjobban látogatott nevezettségévé rangosodott.

Gerenday Géza.